

Praktische adressen voor de opstart van de moestuin – Voorlopig document

PLANTEN, ZAAIEN EN POTEN

Opmerkingen betreffende klein fruit, zaden, groenten en aromatische planten :

- Bij aankoop rekening houden met de oogstdatum: er bestaan vroege en late variëteiten. Hierdoor is het vaak mogelijk om buiten de grote vakantie te oogsten.
- Wisselen en delen: Sommige planten kunnen gemakkelijk gedeeld worden tussen bevriende moestuiniers, ouders van leerlingen,... (frambozen, rabarber, zaden,...). Er bestaan ook ruilbeurzen (www.natagora.be, www.velt.be).

Fruitbomen en klein fruit

De bestuiving van fruitbomen kan enkel met compatibele variëteiten. Hou hier rekening mee bij de aankoop want anders wordt oogsten onmogelijk!

Het planten van bomen en struiken met 'blote wortel' (zonder grond en dus goedkoper dan in potten) is voorzien van november tot maart (tijdens de vorstvrije periode).

- **Boomkwekerij van Edingen** – fruitbomen en klein fruit
www.pepinieresdenghien.be
Rue Noir Mouchon 23a, 7850 Lettelingen
Tel: 02/395.75.57, GSM : 0476/571.714
- **Ecoflora** – ecologische kwekerij, wilde, oude en inheemse planten
www.ecoflora.be
Ninoofsesteenweg 671, 1500 Halle
Tel. : 02/361.77.61, Fax : 02/361.77.01
- **Ecosem** – productie van wilde bloemen, fruitbomen, inheemse struiken
<http://www.ecosem.be>
Rue Laid Burniat, 28 à 1325 Corroy-le-Grand.
Tel : 010/88.09.62
- **De Linde** - Uitgebreid aanbod kleinfruit
www.boomkwekerijdelinde.be
Nieuwstraat 70, 8956 Kemmel
Tel: 057 44 63 49
- **Kruisbessen Proeftuin** – ecologische teelt van kruisbessen, aparte variëteiten
www.proeftuin.info
Bauwerlaan 62, 9930 Zomergem
Tel: 09 372 07 81

Zaden

- **www.biozaadgoed.be** – webshop met uitgebreid assortiment van biologisch zaadgoed van groenten, bloemen, kruiden, groenbemesters en kiemgroenten, maar ook paddenstoelenbroed, plantgoed en pootaardappelen.
- **VELT-zaden**
Velt - leden kunnen bij plaatselijke afdelingen en m.b.v. zaden catalogus biologische zaden bestellen.

www.velt.be

- **De nieuwe tuin** – buitengewone eetbare planten
www.denieuwetuin.be
Trompwegel 27, B9170 De Klinge
Tel: 037707816
- **ZadenBib** – Zaden ontlenen in een bibliotheek in je buurt.
<https://www.mijntuin.org/seed-libraries/all>
- **Semailles** – biologische zaden en planten, oude variëteiten (FR)
www.semaille.com
Rue du Sabotier, 16, 5340 Faulx les Tombes
Tel.: 081/57.02.97, Fax : 081/23.03.87
- **Association Kokopelli** – biologisch, oude variëteiten (FR)
kokopelli-semences.fr (2 verkooppunten in Brussel)

Les Jardins de Pomone asbl: Voor 20 euro kan je lid worden en ontvang je 12 pakjes zaad van oude soorten en aromatische planten. (FR)
Meisestraat 92, 1853 Strombeek-Bever (vlakbij het Atomium).
<http://lesjardinsdepomone.be>

Groenten en kruiden

- Ecoflora (gegevens zie 'Fruitbomen en klein fruit')
- www.biozaadgoed.be
- La pousse qui pousse (FR)
www.lapoussequipousse.be
Square Gérard Van Caulaert, 1060 Saint-Gilles,

COMPOST

Planten en micro-organismen voeden zich met organisch materiaal en mineralen in de aarde. Deze elementen dienen indien nodig toegevoegd te worden aan de aarde om deze terug te verrijken, anders geraakt de grond uitgeput (arme grond). Eigen compost is ideaal hiervoor!

- vzw Worms
www.wormsasbl.org
Activiteiten en vormingen rond composteren (buurtcompost, vermicompost). Veel info en lijst met compostmeesters in Brussel.
- Infobrochure van Leefmilieu Brussel : 'Composter om mijn afval te verminderen.'
http://documentation.bruxellesenvironnement.be/documents/Compost_2009_nl.PDF?langtype=2060
- Brussel - Compost
<http://www.bru-compost.be/NL/index.php>
Brussel Compost NV verkoopt compost voor 5 euro voor 40 liter op de volgende adressen:
Containerpark Zuid

Brits Tweedelegerlaan 674
1190 Brussel (Vorst)
Containerpark Noord
Rupelstraat
1000 Brussel

- Een andere mogelijkheid is contact opnemen met de dienst Groene Ruimten van je gemeente, aangezien sommige gemeentes subsidie geven voor de aankoop van een compostbak. Ze kunnen ook informatie verstrekken wanneer je compost wilt aankopen in grotere hoeveelheden.
- Ecowerf
Aarschotsesteenweg 210 te 3012 Leuven
<http://www.ecowerf.be/nl/getpage.asp?i=40>
Afhaling compost in zak, big bag en aanhangwagen mogelijk. Levering ook mogelijk.
- Compostbak gemaakt uit gerecycleerd materiaal. Onbeperkte levensduur. Prijs per bak rond de 150 euro. Voorzie minstens 2, liefst 3 bakken om te composteren.
<http://www.ekol.be/recyline/compostbakken/compost-modules>
- Een compostbak kan gemakkelijk zelf gemaakt worden op basis van 4 paletten (levensduur ongeveer 4 jaar). Let wel dat het hout niet behandeld is geweest met chemische producten. Deze kunnen anders afgegeven worden in de compost.
- Mest: beschikbaar in de Hoeve te Ukkel (neem contact op 02 374 18 96 met Alassane Baes, Claudio Rojas of Emeric Demeester)
- Biologische stro: om de aarde te bedekken en te beschermen, de Hoeve van Ukkel (neem contact op 02 374 18 96 met Alassane Baes, Claudio Rojas of Emeric Demeester)

NIET IN VOLLE GROND KWEKEN

Moestuinbakken

De grootte van de bak is afhankelijk van jullie behoeften en de groenten die jullie willen cultiveren. Een vierkantemeterbak is vaak 1,20 meter op 1,20 meter. De hoogte hangt af van de grootte van de kinderen die in de moestuin zullen werken. Echter, hoe hoger de bak, hoe meer aarde en hoe groter het waterreserve zal zijn. Niet onbelangrijk tijdens de schoolvakanties! Vandaar dat wij bakken met een beperkte hoogte toch afraden (hoogte 20 à 30 cm). Tenzij er zonder worteldoek gewerkt wordt en de planten toegang hebben tot de onderliggende aarde en dus waterreserves. In dit geval is de hoogte van weinig belang. Indien de grond verontreinigd is, dient u echter wel een worteldoek (geotextiel) te leggen alvorens de bak met aarde en planten te vullen. Opgelet! Een volle moestuinbak kan zwaar wegen. Afhankelijk van het volume, het soort aarde, veel of weinig water kan een vierkantemeterbak een gewicht bereiken van 1 à 2 ton!

- Zelf een moestuinbak maken

http://documentatie.leefmilieubrussel.be/documents/IF_Potager_18_Comment_potager_1m2_NL.PDF

- Zelf bakken/potten uit geotextiel maken. Voordeel: minder zwaar en minder kostelijk. Mooi voorbeeld hiervan ziet u op het dak van de Koninklijke Bibliotheek van Brussel.

http://documentatie.leefmilieubrussel.be/documents/IF_Potager_19_Comment_potager_geotextile_NL.PDF

- Aankoop van geotextiel: 'La Pousse qui pousse' of andere tuincentra.
- Recuperatie (of aankoop) van 'Big Bags' die gebruikt worden in de bouw (volume 1 m³).
- Tweedehandsbakken/**groentekratten**: Palox-bakken zijn zeer stevige bakken die dienen voor het transport van fruit. U kan ze soms tweedehands kopen bij fruitgroothandelaars of telers.
- Bakken gemaakt uit gerecycleerd plastic. Prijzig maar verslijt niet (vanaf 250 euro).
<http://www.ekol.be/recyline/bloembakken>
- Er zijn enkele werkplaatsen van verenigingen die bakken op maat kunnen vervaardigen:
De Fabrik werkplaats van Recyclart. Coördinatie: Simon Bertrand :
simon.bertrand@recyclart.be / 02-289 00 54 , www.recyclart.be
De schrijnwerkerij van de vzw Convivial: _ <http://www.convivial.be/>
De schrijnwerkerij van de Jeunes Schaerbeekois au Travail:
<http://www.jst1030.be/>
Les Jeunes Jardiniers : <http://www.lesjeunesjardiniers.be>

Om de bakken te vullen:

Men heeft een groot volume aarde nodig om een bak te vullen (gemakkelijk 1/2 à 1 m³). We raden de scholen af om de bakken met aarde te vullen afkomstig van commerciële handelszaken omdat:

1. Bevat bijna altijd veengrond. De exploitatie ervan vernietigt onherstelbaar een zeldzaam habitat;
2. Na het eerste teeltjaar is de grond uitgeput ;
3. Omdat deze bijna volledig uit organisch materiaal bestaat, verteerd deze snel en zal het volume aarde in de bak snel dalen ;
4. Water wordt langer vastgehouden indien de bodem uit een mengeling van organische en minerale grond bestaat.
- 5.

Een mengeling van aarde (leemgrond) en compost (25 à 50%) is ideaal. Elk jaar wordt er nieuwe compost aan de grond toegevoegd. Hierdoor behoudt de grond zijn kwaliteit.

Waar en hoe halen?

- Sommige gemeentes steunen moestuinprojecten en kunnen indien voorradig grond leveren. Contacteer de groendienst van uw gemeente.
- Elk kind neemt een emmer grond mee uit zijn tuin.
- Aankoop aarde bij Nos Pilifs (FR)
Trasserweg 347-349, 1120 Brussel
Tel: 02/262.11.06.
<http://www.fermenospilifs.be>
- Aarde aankopen (niet bio): Plaine de Chassart, Rue Haute 99; 6223 Wagnelée, Tel:

071/92.21.22, www.chassart.com. Levering in Brussel rond de 180 euro.

- Plantaardige aarde: 18,63 euros per halve m³ Big Bag, 25,17 euros/m³ en vrac
- Composteerde en aarde waarop bieten zijn gecultiveerd + 25% compost 36,18 euros/m³ en vrac en 42,23 euros/m³ in Big Bag

- Aarde zonder veen op basis van kokosnoten: Bij 'La pousse qui pousse', Ecoflora

WERKTUIGEN

Koop kwaliteit (goed laswerk, vervangbare handvaten,...), bijvoorbeeld van het merk Polet.

Het kan interessant zijn om klein tuinmateriaal voor de kinderen (krabbers, schopjes,...) in grote aantallen te voorzien (1 per 2 leerlingen). Dit is uiteraard afhankelijk van de grootte van de moestuin en het aantal kinderen die gelijktijdig in de moestuin kunnen werken.

- Ecoflora
- Tuincentra (Aveve,...)
- Tweedehands aankopen (secondemain.be, ebay,...) of doe een oproep aan de ouders om materiaal te doneren die ze niet meer gebruiken.

Tuinmateriaal voor kinderen

Werktuigen voor kinderen zijn vaak van mindere kwaliteit. Het blijft dus bij voorkeur aangewezen om uit het gamma voor volwassenen te kiezen. Echter wanneer u met kleuters werkt of in een zeer kleine moestuinbak kan het werken met tuinmateriaal voor kinderen nuttig zijn. Hieronder vindt u enkele merken die kwaliteit in metaal aanbieden.

- Janod, gamme Minipouss': <http://www.janod.com/collections/plein-air/plein-air-catalogue.html>
- Goki (Brouette, qq. Outils) : <http://www.goki.eu/cms/index.php?id=5&L=2>
- Vilac, gamme plein air/jardin : <http://www.vilac.com/plein-air/jardin.html>

Voor de allerkleinsten is het beter om met plastic materialen te werken om het risico op blessures te verkleinen :

- <http://www.fiskars.fr/Jardinage/Produits/Outils-pour-les-enfants> (ook in de Aveve)
- Ikea biedt soms setjes aan met 3 handwerktuigen onder de naam: GRÄSMARÖ

BEWATERING

De recuperatie van regenwater is de meest ecologische oplossing om uw moestuin te bewateren. Je kan het regenwater vrij gemakkelijk opvangen via een regenpijp.

Het bewateren is niet altijd nodig in volle grond. In moestuinbakken echter wel, want daar droogt de aarde sneller uit. Indien er niemand langs kan komen tijdens de grote vakantie dan kan een druppelsysteem die aangesloten is op de regenpijp een oplossing bieden (voorzie ook een filter die de onzuiverheden zoals bladeren uit het regenwater haalt).

- Druppelsysteem die op plastic flessen past (FR)
<http://www.iriso.fr/arrosage-jardin-diffuso.html>
Dit systeem wordt ook verkocht en uitgeleend tijdens de zomer bij 'La Pousse qui pousse'

Regenton :

- Ecocuves, Rue de la Vallée 38, 1340 Ottignies, 0472/546401, www.ecocuves.be/ (FR)
- <http://www.superplastic.be/shop/fosse-citerne/tonneau-pluie/accessoire.html?p=2> (FR)
- Tweedehands aankopen. Vraag wel na wat er voorheen heeft ingezet (liefst niets toxisch).
- Sommige gemeenten geven ook een premie.